31.5.2024

VM / Vero-osasto

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 39 §:n muuttamisesta (HE 50/2024 vp)**

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriön vero-osastolta vastinetta hallituksen esitystä HE 50/2024 vp koskeviin kirjallisiin lausuntoihin.

**Verovelvollisuuden alarajan taso**

**Suomen hiusalan ammattilaiset ja yrittäjät ry (SHAY)** kannattaa alarajan säilyttämistä nykyisellä tasolla.

**Elinkeinoelämän Keskusliitto ry (EK), Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät ry, Veronmaksajain keskusliitto ry, Kaupan liitto ry, Suomen taiteilijaseura ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Suomen kosmetologien yhdistys ry** ja **Suomen Yrittäjänaiset ry** kannattavat alarajan korottamista.

**Veronmaksajien keskusliitto ry** kannattaa alarajan nostamista 20 000 – 25 000 euroon. Rajan korottamista 30 000 euroon kannattavat **Keskuskauppakamari**, **Suomen Yrittäjät ry, Suomen Yrittäjänaiset ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry ja Suomen kosmetologien yhdistys ry**. **Suomen taiteilijaseura ry** ei esitä ehdotusta alarajan tasosta, mutta tuo esille, että VATT on vuonna 2016 arvioinut, että arvonlisäverovelvollisuuden optimaalinen alaraja olisi Suomessa 32 000 euroa ja että Verohallinto on aiemmassa lausunnossaan todennut, että alaraja tulisi nostaa 25 000 euroon. **Kaupan liitto ry** kannattaa alarajan korottamista 35 000 euroon. **EK** kannattaa alarajan selvää korottamista. **Mikro- ja yksinyrittäjät ry** katsoo lisäksi, että mikäli alarajan nostolla todella halutaan kannustaa kasvuun ja myös työpaikkojen luomiseen, pitäisi rajaa nostaa merkittävästi korkeammalle, 50 000 – 60 000 euroon.

**Vero-osasto** toteaa aluksi, että kuten hallituksen esityksessä todetaan, alarajahuojennuksen poistaminen aiheuttaa alarajahuojennuksesta hyötyneille yrityksille lisääntyneitä verokustannuksia. Verorasitteen kasvu haittaa erityisesti sellaisia yrityksiä, joiden ostot ovat vähäisiä myyntiin nähden ja joille ei ole mahdollista vyöryttää verokustannusta hinnoissa eteenpäin. Alarajahuojennuksen poistuminen voi siten vaikuttaa erityisesti sellaisiin huojennusta saaneisiin työvoimavaltaisiin yrityksiin, joiden myynti tapahtuu pääasiassa suoraan kuluttajille. Näitä yrityksiä on arviolta noin 27 000 kappaletta. Kasvanut verokustannus jää näistä yrityksistä lopullisesti rasittamaan niitä, jotka eivät markkinaolosuhteista johtuen voi vyöryttää sitä hintoihin. Näiden yritysten tarkkaa lukumäärää ei voida luotettavasti arvioida.

Hallituksen esityksen luvussa 5.2 on esitetty perusteluja sille, miksi nykyistä selvästi korkeampi alaraja ei olisi tarkoituksenmukainen toimenpide.

Alarajan korottamisen vaikutukset yritysten kannustimiin ja verorasitukseen olisivat hyvin erilaiset kuin nykyisellä huojennuksella, joten alarajahuojennuksen poistumista ei voida suoraan korvata alarajaa nostamalla eikä alarajahuojennuksen tasosta voida tehdä johtopäätöksiä tarkoituksenmukaisesta alarajan tasosta. Alarajahuojennuksen tavoitteena on ollut nimenomaan edistää yritysten kasvua alarajan tuntumassa lieventämällä verorasitteen kasvusta aiheutuvaa verorasitetta. Alarajan korotus ainoastaan siirtäisi tätä verorasitteen kasvusta syntyvää kynnystä korkeammalle.

Toisin kuin lausunnoissa on esitetty, vero-osaston käsityksen mukaan ei ole vahvaa näyttöä siitä, että alarajan korottamisella olisi merkittäviä positiivisia vaikutuksia yritystoiminnan aloittamiseen, liikevaihdon kasvattamiseen tai yritystoiminnan laajentamiseen. Toisaalta alarajahuojennuksen poistamisella ilman, että alarajaa korotettaisiin, ei myöskään arvioida olevan merkittävää vaikutusta yritystoiminnan lopettamiseen. Alarajan korottamisen kasvua tukeva vaikutus kohdistuisi lähtökohtaisesti liikevaihdoltaan nykyisen alarajan alapuolelle jääviin yrityksiin, mutta se voisi toisaalta aiheuttaa kannustimen hillitä kasvua liikevaihdoltaan lähellä korotettua alarajaa oleville yrityksille. Lisäksi yrityksille voisi aiheutua kannustin pilkkoa toimintaa verotuksellisista syistä, mikä heikentäisi taloudellista tehokkuutta. Korkean alarajan kielteisten vaikutusten arvioidaan olevan suurempia kuin alarajan ollessa suhteellisen alhainen.

Alaraja asettaa lähtökohtaisesti rajanpinnassa samankaltaisissa olosuhteissa toimivat yritykset keskenään eriarvoiseen asemaan ja on omiaan aiheuttamaan kilpailuvääristymiä. Vaikka alarajan maltillinen korottaminen 20 000 euroon ei todennäköisesti vaikuttaisi merkittävällä tavalla haitallisesti yritysten käyttäytymiseen tai kilpailuolosuhteisiin verrattuna nykyiseen alarajaan, korottamista ei voida pitää nykyisen tiedon perusteella tarkoituksenmukaisena. Korotuksella ei arvioida olevan merkittävää myönteistä vaikutusta yritysten kasvun tukemisessa ja käyttäytymisessä. Korotus vähentäisi verotuloja vuositasolla arviolta 10 miljoonaa verrattuna tilanteeseen, jossa alarajaa ei koroteta. Lisäksi on huomattava, että verovelvollisuuden alarajan käyttöönoton tarkoituksena ei ole ollut vapauttaa verosta varsinaista ammatti- tai liiketoimintaa, vaan rajata verotuksen ulkopuolelle lähinnä harrastusluontoinen ja pienimuotoinen toiminta.

Alarajan korotuksella 30 000 euroon voi olla nykyistä alarajaa suurempia haitallisia vaikutuksia yritysten käyttäytymiseen ja kilpailuneutraliteettiin. Ottaen huomioon kokopäiväisen työn keskimääräisen tulotason voidaan arvioida, että etenkin työvoimavaltaisilla aloilla liikevaihdoltaan juuri alarajan alapuolella työskentelevälle yksinyrittäjälle syntyisi merkittävä kilpailuetu sellaisiin verovelvollisiin yrityksiin nähden, joilla on palkattua työvoimaa samalla tulotasolla. Yritystoiminnalle voisi myös syntyä taloudellisia tehokkuustappioita aiheuttava kannustin pilkkoa toimintojaan. Alarajan korottaminen 30 000 euroon myös vähentäisi arvonlisäverotuloja merkittävästi eli vuositasolla arvioituna 45 miljoonaa euroa verrattuna tilanteeseen, jossa alarajaa ei koroteta. Lisäksi tuloverotulot vähenisivät vuositasolla noin 21 miljoonaa euroa.

Alarajahuojennuksen poistamisen arvioidaan lisäävän arvonlisäverotuottoja noin 80 miljoonaa euroa vuositasolla. Arvonlisäverotulojen suhteen kustannusneutraali alarajan taso olisi 45 000 euroa ja tuloverotus huomioiden kustannusneutraali alarajan taso olisi 37 500 euroa. Alarajan korottaminen kustannusneutraalisti tarkoittaisi siten sitä, että alaraja nousisi selvästi 30 000 euroa korkeammalle tasolle ja ylittäisi näin myös nykyisen alarajahuojennuksen soveltamisalueen.

EU-vertailussa Suomessa sovellettava verovelvollisuuden alaraja ei ole erityisen matala. Esimerkiksi Ruotsissa alarajaa on tarkoitus korottaa vuoden 2025 alusta lukien, mutta raja jää silti matalaksi ollen noin 10 200 euroa (SEK 120 000). Tanskassa alaraja on noin 6 700 euroa. EU:ssa on myös muita jäsenvaltioita, joissa verovelvollisuuden alaraja on matala.

Edellä esitetyistä syistä verovelvollisuuden alaraja on perusteltua säilyttää nykyisellään.

**Yhteisvaikutus verokantoja koskevien vireillä olevien muutosten kanssa**

**Mikro- ja yksinyrittäjät ry** katsovat, että tämän esityksen ja vireillä olevien verokantojen muutoksia koskevien hankkeiden yhteisvaikutuksia yrityksille tulisi arvioida. Verokantojen korottaminen kiristäisi näiden mikroyritysten verotusta lisää ja siksi arvonlisäverovelvollisuuden alarajan korottaminen olisi entistäkin tärkeämpää.

**Suomen tilintarkastajat ry** kiinnittää huomiota siihen, että tämän esityksen ja vireillä olevien verokantojen muutoksia koskevien hankkeiden yhteisvaikutusta ei ole arvioitu. Esityksen mukaisen päätöksen tekeminen edellyttäisi tältä osin huomattavasti tarkempaa arviointia kuin hallituksen esityksessä on tehtyä.

**Vero-osasto** toteaa, että hallitus antaa tämän esityksen lisäksi erilliset esitykset arvonlisäverotuksen verokantoja koskevista muutoksista. Kyseisissä esityksissä arvioidaan niissä ehdotettavien muutosten vaikutuksia. Tämän vuoksi nyt kyseessä olevan esityksen perusteluja ei ole tarkennettu tai täydennetty näiltä osin.

**Sukupuolivaikutusten arviointi**

**Suomen Yrittäjänaiset ry** katsoo, että sukupuolivaikutuksia tulisi selvittää laajemmin, sillä parturi-kampaamot ja kauneudenhoitoala on mainittu erikseen, mutta samalla todetaan, ettei muutos koske erityisesti naisyrittäjiä, vaikka kyseisillä aloilla toimivat ovat pääosin naisia. Suomessa on hyvin eriytyneet työmarkkinat myös yrittäjien välillä.

Alarajahuojennuksen poistaminen lisää verorasitusta arviolta 27 000 yrityksellä, jotka toimivat noin 150 eri toimialalla. Toimialoista seitsemän suurinta muodostaa yli puolet kaikista yrityksistä. Tarkempi jaottelu taulukossa alla.

| Toimiala | Lukumäärä | Osuus % | Kumulatiivinen osuus % |
|---|---|---|---|
| Parturit ja kampaamot | 3 049 | 11 % | 11 % |
| Kauneudenhoitopalvelut | 2 655 | 10 % | 21 % |
| Muualla luokittelemattomat henkilökohtaiset palvelut | 2 041 | 7 % | 28 % |
| Valokuvaamot ja muu kuvaustoiminta | 1 923 | 7 % | 35 % |
| Taiteellinen luominen | 1 700 | 6 % | 42 % |
| Muu urheilutoiminta | 1 629 | 6 % | 48 % |
| Urheilu- ja liikuntakoulutus | 1 491 | 5 % | 53 % |

Toimialoista parturi- ja kampaamoalan yritykset ovat vahvimmin edustettuina alarajahuojennusta saaneista pääasiassa kuluttajille myyvistä toimialoista. Parturi- ja kampaamoalan yritysten osuus on noin 11 prosenttia kaikista näistä yrityksistä.

Kun huomioidaan kaikki alarajahuojennusta saaneet yritykset, sekä pääasiassa kuluttajille myyvät että muille yrityksille myyvät yritykset, parturi- ja kampaamoalan yritykset ovat toiseksi eniten edustettuina muun liikkeenjohdon konsultoinnin yritysten jälkeen. Parturi- ja kampaamoalojen yritysten osuus on noin 5 prosenttia näistä kaikista yrityksistä.

Parturi- ja kampaamoalan yritykset ovat siis vahvasti edustettuina, mutta se ei tarkoita, että valtaosa yrityksistä olisi tämän toimialan yrityksiä. Sekä hallituksen esityksessä viitatun VATT:n tutkimuksen että Verohallinnon tietoaineistojen perusteella alarajahuojennuksen piirissä olevat yrittäjät jakautuvat tasaisesti sukupuolten välillä.

**Laiminlyöntimaksu**

**SHAY ry** kiinnittää huomiota laiminlyöntimaksun kohtuullisuuteen yrityksen tekemään rikkomukseen ja yrityksen liikevaihtoon perustuen, joten sen tulisi olla enintään 5 000 euroa. Maksua ei tulisi määrätä, jos laiminlyönti on vähäinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai muu erityinen syy, jotta varmistetaan verovelvollisten oikeusturva ja vähennetään hallinnollista taakkaa.

**Suomen Yrittäjät ry** katsoo, että hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisen osalta on tärkeää, että Verohallinto erityisesti järjestelmän käyttöönoton ensivaiheessa soveltaisi seuraamusmaksujen määräämistä koskevia säännöksiä maltillisesti. Tämä on tarpeen etenkin esimerkiksi niin sanotun nollailmoituksen antamisvelvollisuuden osalta. On perusteltua, että laiminlyöntimaksu jätettäisiin määräämättä, jos laiminlyönti on vähäinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai muu erityinen syy. Paras vaihtoehto uuden, monimutkaisenkin sääntelyn voimaantulon alkuvaiheessa olisi pidättäytyä sanktioinnista kokonaan. Mikäli järjestelmän toimivuuden kannalta tätä ei pidetä mahdollisena, olisi edellä jo viitatusti toivottavaa, että Verohallinto soveltaisi säännöstä mahdollisimman verovelvollismyönteisesti.

**Suomen Yrittäjänaiset ry** kannattaa laiminlyöntimaksujen keventämistä siirtymäajaksi.

**Vero-osasto** toteaa, että ehdotetun oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 39 §:n mukaisesti Verohallinto määrää elinkeinonharjoittajalle enintään 5 000 euron suuruisen laiminlyöntimaksun, jos tämä jättää Verohallinnon kehotuksesta huolimatta täyttämättä vähäisen toiminnan harjoittamista Yhteisössä koskevaan erityisjärjestelmään liittyvän ilmoittamisvelvollisuuden. Koska säännöksessä säädetään ainoastaan laiminlyöntimaksun enimmäismäärä, se mahdollistaa esimerkiksi siirtymävaiheessa lievän sanktioinnin. Edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan laiminlyöntimaksu jätetään määräämättä, jos laiminlyönti on vähäinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai muu erityinen syy. Vero-osasto korostaa, että laiminlyöntimaksua koskevaa sääntelyä sovellettaessa tulee kohdella elinkeinonharjoittajia tasapuolisesti.

**Muutosten voimaantulo ja soveltaminen**

**Mikro- ja yksinyrittäjä ry** esittää, että esityksessä oleva kuluvan kalenterivuoden ja sitä edeltäneen kalenterivuoden liikevaihdon ottaminen huomioon verovapauden edellytyksenä toteutetaan vasta 1.1.2026 alkaen.

**Suomen Yrittäjänaiset ry** kiinnittää huomiota siihen, että muutosten toimeenpanoaika on liian lyhyt ja muutokset joudutaan toteuttamaan pääosin kesälomakauden kuluessa, mikä lisää muutoksesta yrityksille aiheutuvia kustannuksia.

**Vero-osasto** toteaa, että ehdotettujen muutosten voimaantulo on Suomea sitovasti määritelty arvonlisäverodirektiiviä 2006/112/EY muuttaneessa niin sanotussa pienyritysdirektiivissä (EU)2020/285. Muutokset on saatettava voimaan ja niitä on sovellettava viimeistään 1.1.2025 lukien. EU:ssa tapahtuneessa täytäntöönpanovaiheeseen liittyvässä valmistelussa lähtökohtana on ollut, että tarkasteltaessa verovelvollisuuden alarajana olevaa liikevaihtoa voimaantulovuonna 2025 kuluvaa kalenterivuotta edeltävän kalenterivuoden liikevaihtona pidetään kalenterivuoden 2024 liikevaihtoa.

**Viestintä ja ohjeistus koskien lainmuutoksia ja niiden soveltamista**

**Suomen Yrittäjät ry, Veronmaksajain keskusliitto ry ja SHAY ry** kiinnittävät huomiota lainmuutoksia ja niiden soveltamista koskevan hyvän viestinnän ja ohjeistuksen merkitykseen yritysten kannalta tuoden esille muun muassa soveltamista koskevien esimerkkien merkityksen.

**Vero-osasto** pitää hyvää viestintää ja ohjeistusta lain muutoksista ja niiden soveltamisesta tärkeänä. Nämä tehtävät kuuluvat Verohallinnon toimialaan.

**Seuranta ja arviointi**

**SHAY ry** ehdottaa, että lakimuutosten vaikutuksia pienyrityksiin seurataan säännöllisesti. Tämä auttaa varmistamaan, että muutoksilla on toivottu vaikutus, ja tarvittaessa voidaan tehdä lisäsäätöjä. Seuranta ja arviointi ovat tärkeitä, jotta lainsäädäntö pysyy relevanttina ja tehokkaana.

**Vero-osasto** pitää lakimuutosten jälkikäteisarviointia tärkeänä. Käytännössä veromuutosten vaikutuksia esimerkiksi kuluttajien tai yritysten käyttäytymiseen voi usein olla vaikea tarkasti erottaa muiden tekijöiden vaikutuksista. Näitä vaikutuksia voidaan arvioida esimerkiksi tieteellisen tutkimuksen avulla, mikäli käytettävissä olevat tietoaineistot sekä muut resurssit tämän mahdollistavat. Lakimuutosten systemaattiseen laajaan seurantaan ei ole erikseen varattu resursseja, mutta valtiovarainministeriö pyrkii seuraamaan ja arvioimaan toimialaansa kuuluvan lainsäädännön vaikuttavuutta osana verojärjestelmän ja verokertymien seuranta-, arviointi- ja kehittämistyötä.

**Muita huomioita**

**Suomen Kirjailijaliitto ry, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry ja Olympiakomitea** ehdottavat verokantoja koskevia muutoksia.

Vero-osasto toteaa, että näillä ehdotuksilla ei ole asiallista liityntää tähän esitykseen, joten niitä ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä tämän esityksen yhteydessä.

**Vero-osasto**n käsityksen mukaan muilta osin lausunnot eivät anna aihetta kommentoinnille.

Osastopäällikkö, ylijohtaja — Terhi Järvikare

Neuvotteleva virkamies — Marja Niiranen